

Людмила Миколаївна Сіньова,

доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення, провідний юрист Центру соціального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент
ORCID : <https://orcid.org/0000-0002-5514-3549>

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ БОРОТЬБИ ЗА ПРАВА ЖІНОК

8 березня – Міжнародний жіночий день, який офіційно відзначається в Україні як святковий день відповідно до статті 73 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) [1]. Ця дата є однією з визначених державою офіційних свят, коли працівники мають право на відпочинок без зниження заробітної плати. Проте, слід зауважити, що на сьогодні у період дії воєнного стану дана норма не застосовується згідно із Законом № 2136-IX від 15.03.2022 р. з урахуванням змін, внесених Законом № 2352-IX від 01.07.2022 р [2].

Історія виникнення цього свята пов'язується з різними подіями: маніфестація з вимогою покращення умов праці робітниць швейних та взуттєвих фабрик 8 березня 1857 року в Нью-Йорку; демонстрація жінок у Нью-Йорку в останню неділю лютого 1908 року з вимогами виборчого права, покращення умов праці, проти праці дітей; резолюція, яку представила Клара Цеткін у 1910 році в Копенгагені на II Міжнародній конференції жінок-соціалісток з пропозицією про заснування міжнародного жіночого дня (зокрема, як дня боротьби за надання жінкам виборчого права); демонстрація робітниць Петрограду проти голоду, війни, царизму у день 8 березня (23 лютого за старим стилем), що поклала початок масовому руху, подальший розвиток якого привів до перемоги Лютневої буржуазно-демократичної революції та інші. Лише 1914 року міжнародний жіночий день відзначався саме 8 березня, хоча єдиної точки зору про те, чому саме цю дату визначено немає [3, с. 85].

В 1975 році Генасамблея ООН проголосила 8 березня днем святкування досягнень жінок у всіх сферах життя і протесту проти пережитків не рівноправ'я. Вже в 1977 році Генасамблея ООН ухвалила резолюцію, яка пропонувала країнам світу «відзначати Міжнародний день прав жінок і міжнародного миру в будь-який день року залежно від своїх історичних і національних традицій». Окрім того, в 1999 році Генеральна Асамблея ООН оголосила 25 листопада Міжнародним днем боротьби за ліквідацію насильства над жінками – щороку цю дату відзначають і в Україні. Таким чином, для боротьби за права жінок в Україні є ще одна дата, і це не

вихідний день.

Свято 8 березня є символом поваги до жінок, боротьби за їхні права та рівність, а також нагодою висловити вдячність і шану представницям прекрасної статі. Нині 8 березня визнається офіційним національним святом у більшості пострадянських країн таких як: Азербайджан, Вірменія, Білорусія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Молдова, росія, Узбекистан, Таджикистан та Туркменістані. Також Міжнародний день жінок відзначається в Анголі, Гвінеї-Бісау, Замбії, Камбоджі, Кенії, КНДР, Мадагаскарі, Монголії, Уганді та Еритреї. При цьому в Лаосі цей день є вихідним для жінок, а у Китаї, до прикладу, 8 березня жінки мають скорочений робочий день, а у столиці Німеччини Берліні 8 березня взагалі є регіональним святом [4, с. 31]. Слід зауважити, що останніми роками навколо статусу 8 березня тривають дискусії. Так, в парламенті зареєстрований законопроект № 9009 «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо встановлення українських свят» від 13 лютого 2023 року, яким пропонується скасувати 8 березня як свято.

Як наголошує омбудсмен Дмитро Лубінець свято 8 березня існує для відзначення та популяризації досягнень жінок. Міжнародний жіночий день – це не свято жіночності, краси, чарівності чи весни! 8 березня – це день, який покликаний привернути увагу до таких питань як гендерна рівність, репродуктивні права, а також насильство та жорстоке поводження з жінками. Тому, на його переконання, парламентарям, які подали законопроект про скасування святкування 8 березня в Україні, варто дослідити історію свята та усвідомити важливість його відзначення [5]. Варто наголосити, що саме після Революції гідності та вторгнення росії в Україну в 2014 році в Україні почали розвиватися громадські організації щодо правозахисних жіночих рухів, а українське суспільство все більш активно намагається позбутися всього радянського. Так, у більшості українців погіршилось ставлення до Міжнародного жіночого дня 8 березня. Частина суспільства підтримує ідею переосмислення цієї дати та пропонує святкувати День української жінки, наголошуючи на ролі видатних українок у національній історії.

Отже, 8 березня має складну історію виникнення, яка неодноразово трансформувалася та наповнювалася різними сенсами. На нашу думку, Міжнародний день боротьби за права жінок – це символ боротьби за рівні права та можливості, а також нагода заявити про рівноправ'я. Звісно, більшість українців вважає 8 березня радянським святом, а повномасштабне вторгнення росії тільки розвинуло дискусії з приводу святкування. Проте, попри всі

суперечки, цей день продовжує нагадувати важливу роль жінок в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX : станом на 24 груд. 2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

3. Черноус С. М. Про міжнародний жіночий день (в контексті статті 73 КзПП України). *Актуальні проблеми соціального права в умовах євроінтеграції* : матер. Міжнар. наук.-практич. конф., присвяч. 90-річчю проф. І. М. Сироти, м.. Одеса. 2017. С. 84-88.

4. Сіньова Л.М. Міжнародний жіночий день: історико-правовий аспект *Соціальне право* № 1/2024 С.28-34

5. Парламентарям варто дослідити історію: омбудсмен став на захист 8 березня. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/02/16/252893/> (дата звернення 01.04.2025)